

การจัดการสารสนเทศท้องถิ่นจังหวัดพะเยา

Phayao Province Local Information Management

สุพร ทิพย์จักร์

ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
e-mail: suporn.ti@up.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อจัดเก็บและรวบรวมสารสนเทศท้องถิ่นจังหวัดพะเยา ไว้อย่างเป็นระบบ และเพื่อประเมินผลการใช้งานฐานข้อมูลท้องถิ่นของจังหวัดพะเยา โดยใช้โปรแกรม MySQL และ PHP ในการพัฒนาระบบ สำหรับประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากร ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา ได้ดำเนินการ จัดเก็บและรวบรวม สารสนเทศท้องถิ่นจังหวัดพะเยา ไว้อย่างเป็นระบบเสร็จเรียบร้อยแล้ว จำนวน 99 รายการ การประเมิน ระบบฐานข้อมูลมีความเหมาะสมทุกระบบ ในส่วนของลักษณะโดยทั่วไปของฐานข้อมูล รูปแบบ ตัวอักษรมีความเหมาะสม มีการจัดวางข้อมูลเป็นหมวดหมู่ มีเอกลักษณ์ในการนำเสนอ สีที่ใช้มีความเหมาะสมสบายตา ด้านประสิทธิภาพ ข้อมูลที่นำออกมาใช้มีความถูกต้อง การดาวน์โหลดข้อมูล มีความรวดเร็ว ปรับเปลี่ยนข้อมูลได้ การแสดงผลลัพธ์ทันต่อความต้องการ มีความถูกต้องในการ เชื่อมโยงข้อมูล เนื้อหา มีความสมบูรณ์ เหมาะสม ถูกต้องตรงกับความต้องการ สามารถค้นหาได้ทุกที่ ทุกเวลา ผ่านทางเว็บไซต์ http://www.clm.up.ac.th/project/local_database/

คำสำคัญ:

การจัดการสารสนเทศ, ท้องถิ่น, จังหวัดพะเยา

Abstract

The purposes of this research were to collecting and storing local information in Phayao province. and evaluate the usage of Phayao local database. Using a database management system by MySQL and PHP program to develop data archives. The population of this research include personnel of The Library Resources and Educational Media Center University of Phayao. The questionnaires rating 5

scales and the statistical analysis of data including percentage, mean (\bar{x}) and standard deviation (SD).

The research results showed that, The Library Resources and Education Media Center were collecting and storing the local information of Phayao province amount 99 records that completely. The evaluation were satisfied absolutely, readable, classification, identity, and vibrancy. The performance aspect of data were accuracy, quickly download, able to improve data, currency, Can find anywhere anytime via the website. http://www.clm.up.ac.th/project/local_database/

Keyword:

Information Management, Local, Phayao province.

บทนำ

การจัดการสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลจากชาวบ้านในชุมชนมาเป็นสารสนเทศท้องถิ่นที่มีการจัดระบบ เป็นการให้ความสำคัญในการถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้โดยมีเนื้อหาสารสนเทศท้องถิ่นเป็นตัวเชื่อมโยงให้เข้าใจชีวิตความเป็นอยู่และความนึกคิดของคนในแต่ละชุมชนมากขึ้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารช่วยให้เกิดการจัดการระบบสารสนเทศท้องถิ่นในรูปแบบข้อมูลสารสนเทศดิจิทัลเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บและการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงเป็นประโยชน์ในการอนุรักษ์และเผยแพร่สารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา มีพันธกิจสำคัญในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและบริการวิชาการแก่ชุมชนท้องถิ่น เป็นแหล่งรวบรวม จัดเก็บและอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ สนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยตามปณิธาน “ปัญญาเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน” ที่ผ่านมา ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ยังไม่สามารถรวบรวมสารสนเทศและจัดระบบฐานข้อมูลท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ไม่มีแหล่งอ้างอิงหรือแหล่งศึกษาค้นคว้าด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งผลให้การอนุรักษ์และทำนุบำรุงด้านศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นทำได้อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ และ ในฐานะที่ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินพันธกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย จึงตระหนักถึงความสำคัญในการรวบรวมสารสนเทศ และการจัดระบบฐานข้อมูลท้องถิ่น จึงได้ดำเนินการจัดเก็บ รวบรวมสารสนเทศ และการจัดระบบฐานข้อมูลสารสนเทศท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแหล่งในการศึกษา ค้นคว้าด้านศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น การรวบรวมองค์ความรู้เพื่อการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ ทำนุบำรุง และเผยแพร่มรดกด้านศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ไว้อีกหนึ่งทางหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมสารสนเทศท้องถิ่นของจังหวัดพะเยา ไว้อย่างเป็นระบบ
2. เพื่อประเมินผลการใช้งานฐานข้อมูลท้องถิ่นของจังหวัดพะเยา และนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนาฐานข้อมูลท้องถิ่นของจังหวัดพะเยาให้ทันสมัย สำหรับให้บริการ การศึกษา ค้นคว้า และการวิจัย ของนิสิต บุคลากร และบุคคลทั่วไป และใช้ประโยชน์ในทางวิชาการ

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

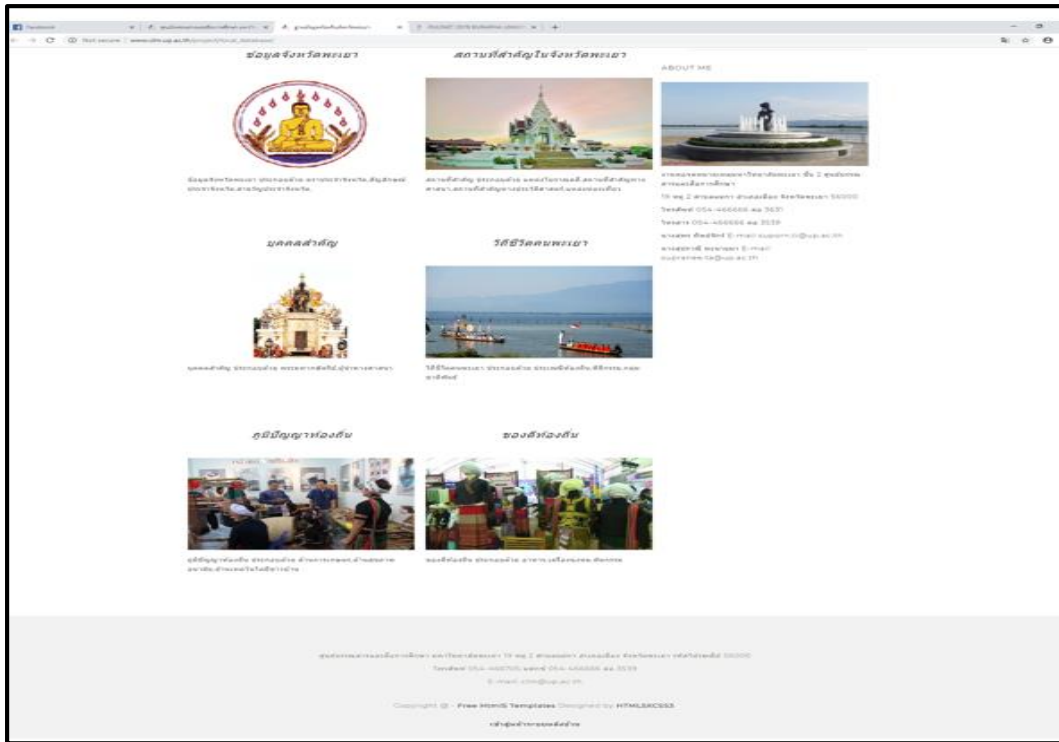
วิธีการดำเนินงานสารสนเทศท้องถิ่นจังหวัดพะเยา ที่จัดเก็บ โดยการสำรวจ คัดเลือก สัมภาษณ์ และจัดกลุ่มข้อมูลสารสนเทศ การพัฒนาเนื้อหาสารสนเทศเพื่อ จัดทำเป็นดิจิทัลเก็บไว้ใน ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดพะเยา กำหนดกระบวนการทำงานขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงาน
 - 1.1 กำหนดขอบเขตของเนื้อหาสารสนเทศที่จัดเก็บ ในพื้นที่จังหวัดพะเยา
 - 1.2 สำรวจข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดพะเยาเบื้องต้น โดยศึกษาจากเอกสารและการสำรวจ จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในจังหวัดพะเยา
 - 1.3 รวบรวมและจัดเก็บสารสนเทศ พร้อมรูปภาพ จากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้ จากสื่อ สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูล เว็บไซต์ บุคคล แหล่งสารสนเทศ และการลงพื้นที่เก็บข้อมูล
 - 1.4 กำหนดขอบเขตของการดำเนินงาน ระบุประเภทของทรัพยากร จำนวน ทรัพยากร รูปแบบเนื้อหา วิธีการดำเนินงาน และการให้บริการ สารสนเทศที่จัดเก็บและรวบรวม ประกอบด้วยข้อมูลด้านต่าง ๆ ดังนี้ ข้อมูลจังหวัดพะเยาสถานที่สำคัญในจังหวัดพะเยาบุคคลสำคัญ วิถีชีวิตคนพะเยา ภูมิปัญญาท้องถิ่นของดีท้องถิ่น
 - 1.4.1 ข้อมูลจังหวัดพะเยา ได้รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลท้องถิ่นของจังหวัด พะเยาประกอบด้วย สัญลักษณ์จังหวัดพะเยา คำขวัญประจำจังหวัดพะเยา ความเป็นมาของจังหวัด พะเยา ต้นไม้ประจำจังหวัดพะเยา แผนที่จังหวัดพะเยา สภาพทั่วไปของจังหวัดพะเยา
 - 1.4.2 สถานที่สำคัญในจังหวัดพะเยา ได้รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลท้องถิ่น ของจังหวัดพะเยาประกอบด้วย แหล่งโบราณคดีของจังหวัดพะเยา เช่น พิพิธภัณฑสถาน โบราณวัตถุ สถานที่สำคัญทางศาสนา เช่น วัดของจังหวัดพะเยา สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น อนุสรณ์สถาน อนุสาวรีย์ แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพะเยา
 - 1.4.3 บุคคลสำคัญ ได้รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลท้องถิ่นของจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย พระมหากษัตริย์ ผู้นำทางศาสนา
 - 1.4.4 วิถีชีวิตคนพะเยา ได้รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลท้องถิ่นของจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย ประเพณีท้องถิ่น พิธีกรรม กลุ่มชาติพันธุ์
 - 1.4.5 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลท้องถิ่นของจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพอนามัย ด้านเทคโนโลยีชาวบ้าน

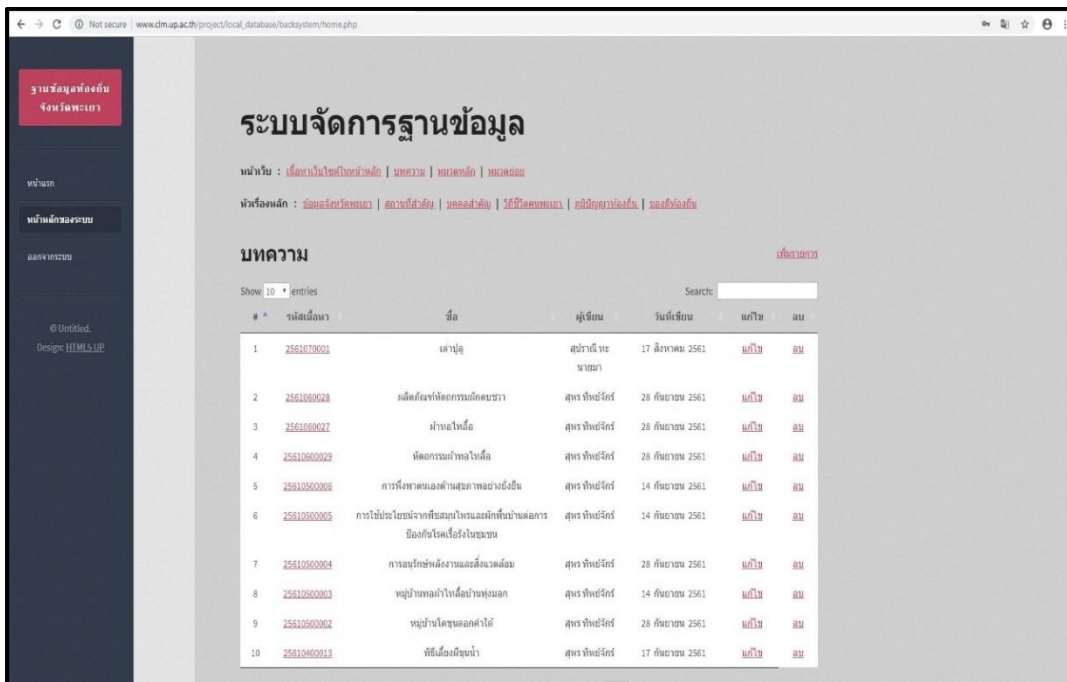
- 1.4.6 ของดีท้องถิ่น ได้รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลท้องถิ่นของจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม หัตถกรรม
2. ขั้นตอนดำเนินงาน
 - 2.1 แปลงเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศให้เป็นดิจิทัล และดำเนินการตกแต่ง แก้ไขไฟล์ดิจิทัลให้มีความสวยงามเรียบร้อย
 - 2.2 จัดเก็บไฟล์ดิจิทัลลงในระบบจัดเก็บเป็นแหล่งข้อมูลถาวรในฐานข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดพะเยา
 - 2.3. ลงรายละเอียดทางบรรณานุกรมอิงหลักเกณฑ์การลงรายการตามมาตรฐานดับลินคอร์เมตาดาตา
 3. ขั้นตอนดำเนินงานด้านเทคนิค
 - จัดเก็บไฟล์ดิจิทัลไว้ในฐานข้อมูลสารสนเทศท้องถิ่นจังหวัดพะเยา เพื่อให้บริการกับผู้ใช้บริการต่อไป โดยสามารถค้นหาได้ทุกที่ทุกเวลา ทั้งบนอุปกรณ์มือถือและแท็บเล็ต สืบค้นได้ทางเว็บไซต์ http://www.clm.up.ac.th/project/local_database/
 4. สร้างรายละเอียดทางบรรณานุกรมโดยหลักเกณฑ์มาตรฐานการลงรายการแบบดับลินคอร์ เมตาดาตา
 5. พัฒนารฐานข้อมูล จัดระบบการเข้าถึงสำหรับให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้ผ่านเครือข่ายภายในและเครือข่ายภายนอก
 6. ประเมินผลการดำเนินงานและนำออกให้บริการ

ภาพที่ 1 หน้าเว็บไซต์ข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดพะเยา

ภาพที่ 2 แสดงรายละเอียดบนฐานข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดพะเยา

ภาพที่ 3 แสดงหน้าจอระบบจัดการฐานข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดพะเยา

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ประโยชน์

การดำเนินงานสารสนเทศท้องถิ่นจังหวัดพะเยา เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2560-2561 มีบทความที่เกี่ยวกับการจัดการสารสนเทศท้องถิ่นจังหวัดพะเยา และได้จัดทำเป็นไฟล์ดิจิทัลแล้ว ทั้งหมด จำนวน 99 ชื่อเรื่อง ดังนี้

ตารางที่ 1 สารสนเทศท้องถิ่นจังหวัดพะเยา ที่ได้ดำเนินการจัดทำเนื้อหาเป็นไฟล์ดิจิทัลแล้ว

รายการ	จำนวน
1. ข้อมูลจังหวัดพะเยา	6 ชื่อเรื่อง
2. สถานที่สำคัญในจังหวัดพะเยา	29 ชื่อเรื่อง
3. บุคคลสำคัญ	24 ชื่อเรื่อง
4. วิถีชีวิตคนพะเยา	6 ชื่อเรื่อง
5. ภูมิปัญญาท้องถิ่น	6 ชื่อเรื่อง
6. ของดีท้องถิ่น	28 ชื่อเรื่อง
รวม	99 ชื่อเรื่อง

ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้งานฐานข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดพะเยา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ บรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ผู้ทดสอบและประเมินผลฐานข้อมูลมีความพึงพอใจโดยรวมเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดพะเยา ในระดับมาก กล่าวคือ รูปแบบตัวอักษรมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.11) มีการจัดวางข้อมูลเป็นหมวดหมู่ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.28) มีเอกลักษณ์ในการนำเสนอ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.22) สีที่ใช้มีความเหมาะสมสบายตา อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.11) ด้านความพึงพอใจด้านเนื้อหาและวิธีการใช้งาน อยู่ในระดับมาก คือ ข้อมูลที่น่าออกมาใช้มีความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.22) การดาวน์โหลดข้อมูลมีความรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.22) มีการปรับเปลี่ยนข้อมูลได้ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.17) การแสดงผลลัพธ์ทันต่อความต้องการ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.06) มีความถูกต้องในการเชื่อมโยงข้อมูล อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.06) เนื้อหาที่มีความสมบูรณ์เหมาะสม ถูกต้องตรงกับความต้องการ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.11) สามารถค้นหาได้ทุกที่ทุกเวลา จึงทำให้ผู้ใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อการพัฒนาระบบฐานข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดพะเยา
ด้านการใช้งานและการออกแบบ

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
1. ความพึงพอใจด้านการออกแบบ		
2.1 รูปแบบตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.11	มาก
2.2 มีการจัดวางข้อมูลเป็นหมวดหมู่	4.28	มาก
2.3 มีเอกลักษณ์ในการนำเสนอ	4.22	มาก
2.4 สีที่ใช้มีความเหมาะสมสบายตา	4.11	มาก
รวม		มาก
2. ความพึงพอใจด้านเนื้อหาและวิธีการใช้งาน		
2.1 ข้อมูลที่นำออกมาใช้มีความถูกต้อง	4.22	มาก
2.2 การดาวน์โหลดข้อมูลมีความรวดเร็ว	4.17	มาก
2.3 มีการปรับเปลี่ยนข้อมูลได้	4.17	มาก
2.4 การแสดงผลลัพธ์ทันต่อความต้องการ	4.06	มาก
2.5 มีความถูกต้องในการเชื่อมโยงข้อมูล	4.06	มาก
2.6 เนื้อหา มีความสมบูรณ์ เหมาะสม ถูกต้องตรงกับความต้องการ	4.11	มาก
รวม		

ปัญหาและอุปสรรค

1. ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา มีนักวิชาการคอมพิวเตอร์ที่มีความชำนาญในการจัดทำฐานข้อมูลจำนวนน้อย ทำให้การแก้ไขข้อมูลด้านเทคนิคเกิดการล่าช้า ไม่ทันต่อเหตุการณ์ บรรณารักษ์ หรือบุคลากรที่รับผิดชอบไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตัวเอง

2. ปัญหาการขาดแคลน ด้านบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทางด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ

1. มหาวิทยาลัยควรเพิ่มนักวิชาการคอมพิวเตอร์ที่มีความรู้ ความชำนาญ ในการดูแลระบบต่าง ๆ ในหน่วยงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้ถูกต้องและรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ

2. มหาวิทยาลัยควรมีการกำหนดนโยบายและแผนที่ชัดเจนในการดำเนินงาน ส่งเสริมและสนับสนุนด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการอย่างเพียงพอ

การนำไปใช้ประโยชน์

1. ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มีทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดพะเยา ไว้ให้บริการแก่ นิสิต บุคลากร และบุคคลทั่วไปซึ่งสามารถเข้าถึงได้ง่าย และสะดวกรวดเร็ว

2. มหาวิทยาลัยพะเยา มีฐานข้อมูลท้องถิ่นเป็นแหล่งเผยแพร่องค์ความรู้ ข้อมูลท้องถิ่นของจังหวัดพะเยา ทำให้เป็นที่รู้จักกันทั่วไป

3. เป็นการปลูกฝังให้เยาวชน นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป เกิดความสำนึกรักและหวงแหน ในท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น จะได้ช่วยกันอนุรักษ์ รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สืบทอดตลอดไป ไม่ให้สูญหาย

รายการอ้างอิง

จามจู้รี จิโนสวัสดิ์ และววรรษพร อารยะพันธ์. (2561). สภาพการจัดการสารสนเทศ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, 11(1), 1906-3431.*

สมพร พุทธาพิทักษ์ผล. (2553). การจัดการสารสนเทศจากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนันทบุรีศึกษา

เพื่อส่งเสริมบริการห้องสมุดสู่ชุมชน. นนทบุรี: สำนักบรรณสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ศศิธร ตีณะมาศ. (2560). การจัดการสารสนเทศดิจิทัลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

และข้อมูลพื้นถิ่นพิษณุโลก. *PULINET Journal, 4(2), 290-298.*